

Т. П. Данилюк

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

м. Івано-Франківськ, Україна

ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ ЛАУРЕАТА ШЕВЧЕНКІВСЬКОЇ ПРЕМІЇ ІВАНА МАЛКОВИЧА НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

На сучасному етапі розбудови України як держави українська мова й література усвідомлюються як чинники національного, культурно-освітнього поступу, тому необхідно враховувати визначальну роль особистості в суспільному житті країни, яка творить і зберігає історію, відроджує національну культуру, духовність, мову, літературу. Особливу увагу в цьому процесі відіграє література рідного краю.

Закономірно, що вагомим у процесі формування національно-мовної особистості є культурологічний чинник. Українознавчі підходи до мовної та літературної освіти, задекларовані в чинних освітніх документах, за словами дослідниці В. Шляхової, «забезпечуються текстоцентризмом, тобто завдяки поліфункціональному застосуванню українознавчих текстів» [4]. Отож лінгвокраєзнавчий компонент українознавчої змістової лінії поглиблює зв'язок навчання із життям, залучає учнів до вивчення літературної скарбниці рідного краю тощо [1].

Важливе значення в цій ділянці має введення до курсу програми з літературного читання розділу «Література рідного краю», який є базовою основою для формування національно-мовної особистості молодшого школяра. У цьому контексті на увагу заслуговує літературний набуток Івана Малковича. Попри те, що його творчість можна назвати елітарною і літературні критики високо оцінюють її, поетичні надбання поета залишаються маловідомими для широкого загалу. На наше переконання, його творчість до кінця не вивчена. З огляду на це вважаємо, що низку віршів для дітей І. Малковича варто вивчати в початкових класах на уроках літературного читання. Також доцільно дітей ознайомити з біографією поета, нашого земляка, який народився 10 травня 1961 року в Березові Нижньому

на Івано-Франківщині. Закінчив скрипковий клас Івано-Франківського музучилища та філологічний факультет Київського державного університету ім. Т. Шевченка. Член Спілки письменників з 1986 р. Автор низки «дорослих» поетичних книг: «Білий камінь» (1984), «Ключ» (1988), «Вірші» (1992), «Із янголом на плечі» (1997), «Вірші на зиму» (2006), «Все поруч» (2010, 2011 (2-ге, доповнене видання); «Подорожник» (2013) та ін. Ще 19-річним юнаком на всеукраїнському літературному семінарі в Ірпені таємним голосуванням кількох сотень літераторів І. Малковича було обрано «Найкращим молодим поетом» [1]. Публікацію його першої книги відстоювала легендарна українська поетеса Л. Костенко. Вірші Івана Малковича перекладено англійською, німецькою, італійською, російською, польською, бенгальською (Індія), литовською, норвезькою, грузинською, словацькою, словенською мовами.

Лірика Івана Малковича поета, члена Національної спілки письменників України, лауреата Шевченківської премії, суб'єктивна, вона передає уявлення автора про світ, вона посідає окреме місце в літературному просторі України.

Він відбувся не тільки як талановитий поет, а й як неперевершений редактор та видавець творів для дітей. З 1992 року Іван Малкович – власник і директор приватного дитячого видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», яке за доби незалежності України стало першим, яке почало видавати українську дитячу книжку зовсім по-новому: на високому художньому рівні, прекрасно оформлену, на якісному папері. Іван Малкович дуже ретельно підходить до добору книг, які будуть друкуватись у видавництві. Свою редакційну політику видавець сформулював так: «Українська книжка має бути найкращою». Він переконаний, що гарна дитяча книга здатна прищеплювати дітям такі позитивні якості, як совість, чесність, шляхетність тощо («Ліза та її сніг», «Мед для мами», «Вовченятко, яке запливло далеко в море», «Золотий павучок») [2; 3]. Ось чому Іван Малкович намагається донести до українських дітей найкращі дитячі книги України і світу. До

найкращих надбань видавництва відносимо “Українську абетку”, “Улюблені вірші” (“Улюблені вірші-2”, доповнені, оновлені, перемальовані) та інші твори для дітей. Відомим є, до прикладу, вірш про літеру «ї», який вивчають сьогодні восьмикласники, згідно із чинною програмою. Ми пропонуємо на уроках літературного читання в початкових класах проаналізувати інші «дитячі» вірші поета, до прикладу «Понад Дніпро гуде Дніпро» (колискова для сина), який слугує вихованню національно-мовної особистості молодшого школяра.

Понад Дніпро гуде метро,
і рибоньці не спиться.
І журиться старий Дніпро,
і сон Дніпрові сниться,
що є у водах дивна Січ,
де рибки
шабельками
видзвонюють як день, так ніч,
неначе плавничками.
Вони готуються в похід,
щоб річку захистити,
бо всі забруднюють її,
і рибкам ніде жити.
Бо знай, моя дитино, знай,
ти знати це повинна:
Дніпро для рибок – рідний край,
це їхня Україна...
Тепер тебе питаю я,
мій хлопчику чудовий:
чи гостра шабелька твоя,
чи коник твій готовий,
щоб захистити ліс від сліз,
і рідну нашу річку,
і те подвір'я, де ти зріс,
і зайчика, й лисичку?..
Ну що ж: я бачу, ти – козак,
ти – серденько хоробре.
Ти підростеш, твій коник – теж,
і все в нас буде добре.
А поки – спатоньки лягай:
вже рибка засинає,
і сині сни старий Дніпро
на хвилях колихає.

Отже, вивчення творчості Івана Малковича в початковій школі слугуватиме формування національно-мовної особистості молодшого школяра, сприятиме вихованню національної свідомості, зацікавленню історією малої батьківщини.

1. Білавич Г. Формування національно-мовної особистості молодшого школяра засобами літературного краєзнавства / Галина Білавич, Оксана Підлісецька // Формування мовної особистості молодшого школяра. Інформаційний бюлетень кафедри філології та методики початкової освіти: збірник наукових праць. – Івано-Франківськ: НАІР, 2015. – С.279-285.

2. Малкович І. Абетка. Збірка віршів для дітей / Іван Малкович. – К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. – 19 с.

3. Малкович І. Улюблені вірші. Збірка віршів для дітей / Іван Малкович. – К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2013. – 103 с.

4. Шляхова В. Українознавчі засади сучасної мовної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL: <http://www.ualogos.kiev.ua/fulltext.html?id=1826>. – Назва з екрана.